

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษามุ่งพัฒนาความเจริญของทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรคัลงคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอาจจัดเป็นมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือสถาบันเฉพาะอย่างก็ได้ และอาจจัดในรูปแบบที่ใช้อย่างการเรียนในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมาเรียนในสถานศึกษาก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520: 16)

มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศ มีหน้าที่สำคัญอยู่สี่ประการ คือ การสอน การวิจัย การให้บริการชุมชน และการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ (สทริลักษณ์ อัมพวันวงศ์ 2521: 64) มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ คือ แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตรกรรมและอนามัย วิทยาศาสตร์การแพทย์ เวชศาสตร์เขตรศน การพยาบาลสาธารณสุข การสาธารณสุขทันตอนามัย เทคนิคการแพทย์ รวมทั้งศึกษาศิลปศาสตร์ เสรีหรือวิทยาศาสตร์หลักสำหรับเตรียมวิชาชีพต่าง ๆ ขางตน (มหาวิทยาลัยมหิดล, สำนักงานอธิการบดี, กองบริการการศึกษา 2521: 2) สำหรับคณะวิทยาศาสตร์มีหน้าที่รับผิดชอบการสอน การวิจัยและการบริการสังคมทางดานวิทยาศาสตร์ โดยจัดให้มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญา เอก

ปัจจุบันการศึกษาของไทย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาสูง เสริมใหญ่เรียนรู้จักคนควาควยตนเอง เป็นสำคัญ และให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยการจัดอภิปราย

สัมมนาหรือแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ห้องสมุดจึง เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เพื่อการศึกษา ห้องสมุดจึง เปรียบ เสมือนหัวใจของสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกประเภท โดยเฉพาะในรั้ววิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (นวนิศย์ อินทรามะ 2512: 18)

ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงถือเป็นห้องสมุดในสถาบัน อุดมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เปิดให้ บริการ ณ สถานที่ตั้งปัจจุบันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2511 โดยจัดบริการแก่อาจารย์และ นักศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงระดับบัณฑิตศึกษา ห้องสมุดได้จัดหาทรัพยากรห้องสมุด ใหล่สอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละระดับและสาขาวิชา จึงอาจกล่าวได้ว่าห้องสมุดนี้เป็น ห้องสมุดที่ให้บริการด้านสาขาวิชา เฉพาะที่เน้นหนักทางสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน เพื่อจัดบริการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการ ค่าเนื้องานบริการรายการ เพื่อให้บริการ เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและคณาจารย์ในด้านการเรียนการสอนและ การศึกษาวิจัยระดับสูง

นโยบายการดำเนินงานบริการรายการของห้องสมุดเป็นดังนี้ (วิภาวรรณ มนูญปิจุ, สัมภาษณ์)

1. ห้องสมุดต้องกำหนดนโยบายในการดำเนินงานบริการใหล่สอดคล้อง กับสภาพการเรียนการสอนของคณะ เจ้าสังกัดซึ่งให้การศึกษาดัง ระดับปริญญาตรีถึง ระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งยังต้องคำนึงถึงความรวดเร็วในการให้บริการในขณะที่จำนวน บุคลากรของห้องสมุดมีจำนวนจำกัด เริ่มจากมีบรรณารักษ์เพียง 2 คน โดยมีบรรณารักษ์ ๓ คน เชี่ยวชาญจากมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์มาให้ความช่วยเหลือในระยะเริ่มดำเนินการ
2. ห้องสมุดจัดหมวดหมู่สิ่งพิมพ์ตามระบบสากลและทำบัตรรายการครบชุด ใหล่แก่สิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญ เป็นอันดับแรก ๆ สำหรับการเรียนการสอนและการวิจัย ได้แก่ หนังสือ สิ่งพิมพ์ปริทัศน์รายปี วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย โดยพิจารณาจาก ความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา

3. หอสมุดไม่จัดพิมพ์และโคกคั้แปลงวิธีการลงรายการสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญอันค้บรลงลงมาตามความเหมาะสมกับสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท โดยพิจารณาเฉพาะรายการที่สำคัญและจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

4. หอสมุดไม่จัดทำบัตรรายการให้แกสิ่งพิมพ์ประเภทที่มีผู้นิยมมาก แต่ให้บริการโดยจัดเก็บเรื่องตามลำดับอักษรชื่อเรื่องหรือผู้จัดทำรวมไว้ เป็นประเภท ๆ

5. ในกรณีที่ทำบัตรรายการครบชุด หอสมุดกำหนดหัวเรื่องสิ่งพิมพ์แต่ละรายการอย่างละเอียด ทั้งนี้ เนื่องจากหอสมุดมีงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือตำราไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ การกำหนดหัวเรื่องให้ละเอียดเป็นวิธีที่จะทำให้สิ่งพิมพ์ที่อยู่ในหอสมุดเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้มากที่สุด

6. หอสมุดให้หัวเรื่อง เป็นภาษาอังกฤษสำหรับสิ่งพิมพ์ภาษาไทย ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

6.1 สิ่งพิมพ์ที่กำหนดหัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้ เป็นมาตรฐาน ได้แก่ ฉบับที่จัดทำโดยสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย และฉบับที่จัดทำโดยหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางก็มีหัวเรื่องด้านวิทยาศาสตร์จำนวนน้อย จึง เป็นอุปสรรคในการให้หัวเรื่องสิ่งพิมพ์ภาษาไทยทางด้านวิทยาศาสตร์ให้ละเอียดหรือเฉพาะเจาะจง

6.2 สิ่งพิมพ์ทางวิทยาศาสตร์ที่จัดพิมพ์เป็นภาษาไทยบางเล่มมีภาคภาษาอังกฤษ หรือตารางข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษรวมอยู่ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้หอสมุดที่เป็นชาวต่างประเทศ หอสมุดจะแจ้งไว้ในบัตรรายการส่วนที่เป็นรายการหมายเหตุ (note)

6.3 ผู้ใช้ส่วนใหญ่คุ้นเคยกับศัพท์ทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าคำแปลเป็นภาษาไทยหรือการถ่ายอักษรเป็นภาษาไทย

6.4 ประหยัดเวลาของผู้ใช้ในการค้นบัตรรายการสิ่งพิมพ์ภาษาไทยและบัตรรายการสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษซึ่งมีหัวเรื่องเดียวกัน เนื่องจากบัตรดังกล่าวจะเรียงอยู่ในที่เดียวกัน

7. หอสมุดจัดเรียงบัตรรายการโดยเรียงบัตรผูกและบัตรชื่อเรื่องด้วยกันรวมในคัมภีร์ชื่อ (name catalog) และเรียงบัตรหัวเรื่องแยกต่างหากในคัมภีร์หัวเรื่อง (subject catalog)

หอสมุดได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานเรื่องบัตรรายการไว้ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2511 นโยบายดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงได้เพื่อความเหมาะสม เช่น ในกรณีที่มหาวิทยาลัยมีโครงการขยายการศึกษาให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 และปีที่ 2 ไปศึกษาที่เขตสาธิต การดำเนินงานบัตรรายการสำหรับสิ่งพิมพ์เพื่อการเรียนการสอนแก่นักศึกษาเหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาระดับดังกล่าว

หอสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดให้มีการดำเนินงานและบริการต่าง ๆ แก่อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงระดับปริญญาเอก ในปัจจุบันหอสมุดให้บริการแก่ผู้ใช้ที่ทำการศึกษาวิจัยภายในคณะวิทยาศาสตร์ประมาณ 2,402 คน แบ่งตามประเภทได้ดังนี้

อาจารย์ประมาณ	215 คน
นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก ประมาณ	287 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ประมาณ	1,006 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ประมาณ	674 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ประมาณ	108 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ประมาณ	110 คน

บริการของหอสมุด ได้แก่ บริการจ่าย-รับ คอยคำถาม และคนเรื่องจากเอกสารอ้างอิง ให้คำแนะนำและจัดทำบรรณานุกรม การยืมระหว่างหอสมุดทั้งในและต่างประเทศ จัดหาและบริการวัสดุสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่มีการศึกษาวิจัยในคณะวิทยาศาสตร์ จัดพิมพ์บัตรรายการวัสดุสิ่งพิมพ์ และบริการถ่ายเอกสาร

หอสมุดมีสิ่งพิมพ์หลายประเภท ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเน้นหนักทางด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยของคณะเจ้าสังกัด จำนวนสิ่งพิมพ์
ของห้องสมุดโดยประมาณมีดังนี้

สิ่งพิมพ์ทั้งหมด (ยกเว้นวารสารและ สิ่งพิมพ์ปริทัศน์รายปี)	ประมาณ	35,000	เล่ม
วารสาร	ประมาณ	1,100	รายการ
สิ่งพิมพ์ปริทัศน์รายปี	ประมาณ	335	รายการ

สิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุดจะมีการจัดทำบัตรรายการ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ใช้ใน
การค้นขอมูลที่ต้องการ สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดจัดทำบัตรรายการมีดังนี้ (พนสิน วงศ์กลุฑู
2524: 1-2)

1. หนังสือ
2. สิ่งพิมพ์ปริทัศน์รายปี
3. วารสาร
4. จุลสาร
5. บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง (NLM Literature Search)
6. สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย
7. สิ่งพิมพ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
8. รายงานการทดลองของ Rutherford High Energy Laboratory
9. สิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
10. สิ่งพิมพ์ของกระทรวงสาธารณสุขสหรัฐอเมริกา
11. หนังสืออนุสรณ์งานศพ
12. วิทยานิพนธ์
13. รายงานการวิจัย
14. รายงานการศึกษา
15. สำเนาบทความจากวารสาร (reprint)
16. สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย
17. แผนที่และแผนภูมิ

18. หนังสือเบ็ดเตล็ด
19. หนังสือของภาควิชาต่าง ๆ
20. สิ่งพิมพ์ขององค์การ สถาบัน สมาคม
21. รายงานไปราชการต่างประเทศของข้าราชการ

สิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้น หอสมุดได้จัดหมวดหมู่ตามระบบสากล สิ่งพิมพ์บางประเภทจัดเก็บตามความเหมาะสม เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ แต่หอสมุดมีสิ่งพิมพ์หลายประเภทที่ค่อนข้างออกให้บริการ เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้ จึงจัดทำบัตรรายการอย่างง่าย หอสมุดได้จัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์ ดังจะขอยกตัวอย่างต่อไปนี้

หนังสือ หอสมุดใช้ระบบการจัดหมู่ 2 ระบบ คือ

ระบบการจัดหมู่ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification) สำหรับหนังสือในสาขาวิทยาศาสตร์พื้นฐานและสาขาอื่น ๆ นอกจากสาขาการแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์

ระบบการจัดหมู่ของหอสมุดแพทยแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Library of Medicine Classification) สำหรับหนังสือทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์

วารสาร หอสมุดไม่ได้จัดหมู่สิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร แต่ได้จัดทำบัตร-รายการครบชุด

สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น หอสมุดจัดสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ จุลสาร บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง สิ่งพิมพ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รายงานการทดลองของ Rutherford High Energy Laboratory สิ่งพิมพ์ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สิ่งพิมพ์ของกระทรวง-สาธารณสุขสหรัฐอเมริกา หนังสืออนุสรณ์งานศพ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย รายงานการศึกษา สำนักบทความจากวารสาร สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย

แผนที่และแผนภูมิ หนังสือเบ็ดเตล็ด หนังสือของภาควิชาต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ขององค์การสถาบัน สมาคม รายงานไปราชการต่างประเทศของข้าราชการ

สิ่งพิมพ์ดังกล่าวข้างต้นมีการลงรายการแตกต่างกันไปตามประเภทและข้อมูลที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์นั้น ๆ ในการลงรายการห้องสมุดใช้หลักเกณฑ์การลงรายการบัตรแบบแองโกล-อเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (Anglo-American Cataloguing Rules 2nd ed.) ยกเว้นสิ่งพิมพ์พิเศษอื่น ๆ ที่ไม่สามารถใช้กฎนี้ได้โดยตรง เช่น สิ่งพิมพ์ขององค์การ สถาบัน สมาคม ห้องสมุดก็ได้อดัดแปลงวิธีการลงรายการให้เหมาะสมกับสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท โดยพิจารณาลงเฉพาะรายการที่สำคัญและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ และถือหลักอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้มากที่สุด เพื่อให้จัดทำบัตรรายการได้อย่างรวดเร็วและนำหนังสือออกให้บริการได้โดยเร็ว

นอกจากนี้ห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์บางประเภทที่ไม่ได้จัดทำบัตรรายการ เพราะมีผู้น้อย ใ้คแก คมื่อของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (university catalog) และสิ่งพิมพ์ของบริษัทอุตสาหกรรม (trade literature)

สาขาสำคัญที่ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาการใช้บัตรรายการของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดตั้งคณะ/สถาบันเพิ่มขึ้น และไ้ขยายไปอยู่ที่ ค.สาธิตา อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม เมื่อปีการศึกษา 2525 คณะ/สถาบันเหล่านี้ได้แก่ (มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย 2527: 1)

1. คณะวิทยาศาสตร์ (บางส่วน)
2. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
3. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
4. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
5. สถาบันวิจัยโภชนาการ
6. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
7. สถาบันวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลักษณะการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหิดลนั้น นักศึกษาทุกคน
 ต้อง เรียนหลักสูตร เตรียมวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2
 รวมเวลา 2 ปี ยกเว้น เตรียมแพทยศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลไซ เวลา 1 ปี และ
 เตรียมแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีไซ เวลา เรียนที่คณะวิทยาศาสตร์ 3 ปี
 จากนั้นนักศึกษาจะไปศึกษาต่อสาขาวิชา เฉพาะในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล
 ต่อไปในชั้นปีที่ 3-4

ปัญหา เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ

บัตรรายการนั้น เป็น เสมือนครุฑหรือ เครื่องช่วยที่จะนำผู้ไขทองสมุคไปยัง
 วัสดุสิ่งพิมพ์ทั้งหลายที่ห้องสมุคมีอยู่ ไคสะดวกและรวดเร็วที่สุด

ถึง ไคกล่าว แลว่าผู้ไขบริการ หองสมุคคณะวิทยาศาสตร์มีทั้ง อาจารย์และ
 นักศึกษาทั้ง แตรระดับปริญญาตรีถึง ระดับปริญญา เอก ผู้ไขแต่ละกลุ่มทางมีความรู้และ
 ประสบการณ์ในการไขทองสมุคทางกัน ผู้ไขที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดย เฉพาะ
 นักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 จะยัง ไม่มีประสบการณ์การไขทองสมุคระดับอุดมศึกษาและสิ่งพิมพ์
 ทางวิทยาศาสตร์มากนัก เพราะการ เรียนการสอนในระดับนี้ เป็น เพียงการ เรียนวิชา
 พื้นฐานต่าง ๆ เพื่อศึกษาในระดับสูงต่อไป ผู้ไขประเภทนี้จึงมักจะไม่คุ้น เคยกับ
 วรรณกรรมเฉพาะสาขาวิชา หรือยัง ไม่มีความรู้ เกี่ยวกับผู้แต่งหรือชื่อหนังสือในคณะ
 สาขาวิชาคือพอ จึงไคควาผู้ไขกลมนั้นใช้บัตรหัว เรื่อง เพื่อค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ เป็น
 ส่วนใหญ่ เว้นแต่ในกรณีที่มีรายชื่อบริการผู้สอนกำหนดให้ จึงจะคน
 บัตรรายการโดยใช้บัตรผู้แต่งหรือชื่อเรื่อง และผู้ไขในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-2
 อาจจะไม่ต้องการข้อมูลละเอียดเกี่ยวกับผู้แต่งจากบัตรรายการมากนัก นอกจากต้องการ
 ทราบว่าห้องสมุคมีสิ่งพิมพ์นั้นหรือไม่และเก็บไว้ที่ไค

ส่วนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการศึกษาในลักษณะ เป็นการวิจัยและการ
 ค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้ไขกลุ่มนี้รวมทั้ง อาจารย์จึงมักจะรู้จักและคุ้น เคยกับวรรณกรรม
 ในสาขาวิชาเฉพาะคือ และมักจะมีข้อมูลเกี่ยวกับ เอกสารที่ตนต้องการโดยจะทราบ
 ชื่อผู้แต่งหรือชื่อเรื่องที่ต้องการมากจน จึงอาจกล่าวไคว่าผู้ไขกลุ่มนี้จะใช้บัตรผู้แต่ง
 และบัตรชื่อเรื่องในการค้นหาสิ่งพิมพ์ไม่แตกต่างจากการใช้บัตรหัว เรื่อง และเนื่องจาก

การศึกษาวิจัยในระดับสูงของการขอมูลที่กว้างขวางและละเอียดลึกซึ้ง เช่น ถ้าเป็น
เรื่อง เกี่ยวกับการประชุมทางวิชาการ ผู้ใช้มักต้องการทราบ เกี่ยวกับ เรื่องของการ
ประชุม สถานที่จัดประชุม เวลาที่จัดประชุม สถาบันหรือองค์การที่รับผิดชอบในการจัด
สิ่งพิมพ์นั้น ๆ เป็นรายงานการประชุมหรือเป็นกำหนดการประชุม รายละเอียดต่าง ๆ
เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและวิจัยในระดับสูงต้องการทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาใน
การ เลือกสิ่งพิมพ์ให้ตรงกับความต้องการใหม่มากที่สุด ดังนั้นนโยบายในการจัดทำ
บัตรรายการของห้องสมุดคือ การลงรายการในบัตรอย่างละเอียด ละเอียดโดยให้ขอมูลต่าง ๆ
ของสิ่งพิมพ์ที่พิจารณาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้เป็นหลัก (วิภาวรรณ มนัญญิ์
สัมภานัน) แต่เมื่อมหาวิทยาลัยมหิดลมีนโยบายให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-2
ไปเรียนที่บริเวณ เขตกสาลาายาดังกล่าวข้างตน ห้องสมุดจึงควรศึกษาการใ้
บัตรรายการของนักศึกษาทุกระดับและของอาจารย์มีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะ
ได้กำหนดนโยบายในการจัดทำบัตรรายการและการลงรายการให้เหมาะสมกับการใช้
ของผู้ใช้ที่มีระดับต่างกัน คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-2 และผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป จนถึงปริญญาเอก รวมทั้งอาจารย์ ทั้งนี้ เพื่อเป็น
แนวทางในการดำเนินงานบัตรรายการของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษา
ทั้งที่ เขตกพญาไทและ เขตกสาลาายาต่อไป

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ผู้วิจัยต้องการสำรวจว่าการที่ห้องสมุดให้หัว เรื่อง
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษนั้น ผู้ใช้มีความสะดวกหรืออุปสรรคปัญหาในการ
เข้าถึงสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดเพียงใด ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
กำหนดหัว เรื่องในบัตรรายการต่างจากห้องสมุดส่วนใหญ่ คือ ในหัว เรื่องสิ่งพิมพ์
ภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ เพราะห้องสมุดใดพิจารณาว่าจะเป็นประโยชน์ต่อ
ผู้ใช้ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากผู้ใช้ส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับศัพท์
ทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นภาษาอังกฤษ เพราะในภาษาไทยยังไม่มัสัพท์บัญญัติทาง
วิทยาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับใช้กันแพร่หลายมากเพียงพอ เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ
สิ่งพิมพ์ที่กำหนดหัว เรื่องภาษาไทยที่ใช้เป็นมาตรฐาน ได้แก่ ฉบับซึ่งจัดทำโดยสมาคม
ห้องสมุดแห่งประเทศไทย และฉบับที่จัดทำโดยห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ต่างก็มีหัว เรื่องทางด้านวิทยาศาสตร์จำนวนมาก จึงนับว่าเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการ

ในหัว เรื่องสิ่งพิมพ์ภาษาไทยทางคานวิทยาศาสตร์ไหละเอียค หรือเฉพาะเจาะจงลงไป ตามนโยบายของ หอสมุดคั้งกำหนดคิหมักการในหัว เรื่องสิ่งพิมพ์แต่ละรายการอย่าง ละเอียค คั้งนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาคนควาของผูไซหอสมุด จึงได้อิหัว เรื่อง สิ่งพิมพ์ภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ โดยไซหัว เรื่องของหอสมครรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Subject Headings) และหัว เรื่องทางการแพทยของหอสมุดแพทย แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Library of Medicine Medical Subject Headings) เป็นหลัก (วิการวรรณ มนญปิจุ, สัมภาษณ์)

ปัญหาประการต่อไป คือการจคัเรียงบัตร์รายการ เทาที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป การจคัเรียงบัตร์รายการทำได้ 2 แบบ คือ

1. เรียงแบบพจนานกรม (dictionary catalog) เป็นการนำบัตร์ ทุกประเภท คือ บัตร์ผูกแคง บัตร์ชื่อเรื่อง บัตร์หัวเรื่อง และบัตร์เพิ่มอื่น ๆ มาเรียง รวมกันตามลำดับตัวอักษรของรายการบนบรรทัดแรกของบัตร์

2. เรียงแยกตามประเภท (divided catalog) โดยแยกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บัตร์ผูกแคง (รวมทั้งบัตร์ผูกแคงรวม ผุแปล) บัตร์ชื่อเรื่อง และ บัตร์หัวเรื่อง บัตร์แต่ละประเภทจะเรียงตามลำดับอักษรของรายการบนบรรทัดแรก ของบัตร์

ปัจจุบันนี้หอสมุดสวนนิหญมักจะเรียงบัตร์รายการโดยแยกตามประเภท เพราะเชื่อว่าการเรียงบัตร์แบบนี้จะชวยในไซหาสิ่งพิมพ์ใดสะดวกและรวดเร็วขึ้น คือ ถาทราบชื่อผูกแคงก็คนหบบัตร์ผูกแคง ถาทราบชื่อเรื่องก็คนหบบัตร์ชื่อเรื่อง แต่ถา ไมทราบทั้งชื่อผูกแคง และชื่อเรื่องก็คนจากบัตร์หัวเรื่อง

การจคัเรียงบัตร์รายการของหอสมุดคณะวิทยาศาสตร์ เป็นการแยกตาม ประเภท แต่ใค้จคับัตร์รายการแยกออกเพียง 2 ประเภท คือ

1. บัตร์ชื่อ (name catalog) เป็นการนำบัตร์ชื่อทุกชนิด คือ บัตร์ผูกแคง และบัตร์เพิ่มตาง ๆ เช่น บัตร์ชื่อเรื่อง บัตร์ผูกแคงรวม บัตร์ผูกแคงที่เป็นสถาบัน บัตร์ชื่อชคหนังสือ เป็นต้น มาเรียงรวมกันตามลำดับอักษร

2. บัตรหัวเรื่อง (subject catalog) เป็นการนำบัตรหัวเรื่องมาเรียงรวมกันตามลำดับอักษร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์และพฤติกรรมการใช้บัตรรายการของผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งเป็นนักศึกษาทุกระดับ คือ ระดับปริญญาตรี โท เอก และอาจารย์ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบวิธีการค้นบัตรรายการ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการค้น แหล่งที่ใดข้อมูล เป็นต้น

2. เพื่อให้ทราบว่ามีการใช้บ้างในบัตรรายการที่เป็นประโยชน์คือผู้ใช้รายการใดที่ใช้น้อยหรือไม่ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดการลงรายการที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดที่คณะวิทยาศาสตร์ และผู้ใช้ห้องสมุดที่เขตสาขาลายในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้และเพื่อป้องกันความสูญเสียในการทำบัตรรายการโดยการลงรายการที่ไม่มีผู้ใช้หรือไม่จำเป็นสำหรับผู้ใช้

3. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการค้นหาทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องสมุดโดยการใช้บัตรรายการ

4. เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการในการใช้บัตรรายการของ อาจารย์และนักศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำมาปรับปรุงการดำเนินงานบัตรรายการของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ และเพื่อวางแผนทางสำหรับห้องสมุดที่เขตสาขาลายด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สนองความต้องการของผู้ใช้ทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมติฐานหรือแนว เหตุผลของการวิจัย

1. ระดับการศึกษาของนักศึกษา คือ ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามีผลทำให้พฤติกรรมในการใช้บัตรรายการต่างกัน

2. นักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมในการใช้บัตรรายการไม่ต่าง
จากอาจารย์

3. ข้อมูลในบัตรรายการที่ใช้มากที่สุด คือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง
เลขเรียกหนังสือ และปีพิมพ์

4. การให้หัวเรื่อง เป็นภาษาอังกฤษช่วยใหญ่มาก เขาถึงวัตถุประสงค์ของการ

5. วิธีเรียงบัตรรายการของห้องสมุด โดยเรียงบัตรผู้แต่ง และบัตรชื่อเรื่อง
ไว้ด้วยกัน และเรียงบัตรหัวเรื่องแยกต่างหาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุด
ไม่ได้รับความสะดวก

ขบวนการวิจัย

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งแยกเป็น 4 กลุ่ม คือ
อาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3-4
และนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-2 จำนวนที่ใช้คือ ร้อยละ 25 ของประชากรที่
เป็นนักศึกษาทั้งหมด และจำนวนร้อยละ 25 ของอาจารย์ที่ทำบัตรสมาชิกห้องสมุด
โดยเลือกอาจารย์ผู้ใช้ห้องสมุดประจำจากรายชื่อในบัตรสมาชิกห้องสมุดประเภทอาจารย์
จะได้ประชากรที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทดังนี้

อาจารย์	54 คน
นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก	72 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1	252 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2	168 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3	27 คน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4	27 คน

เหตุผลที่เลือกกลุ่มตัวอย่าง เช่นนี้ ก็เพื่อจะให้ได้ผู้ใช้ห้องสมุดจริง ๆ เป็น
แบบสอบถาม

การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีส่งแบบสอบถาม เป็นรายบุคคล แก่อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาให้ครบตามจำนวนที่ ต้องการ โดยเลือกแจกในวันและเวลาที่นักศึกษาจำนวนมากมา เข้าใจห้องสมุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเอฟ (F - test)

4. รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยแบบสำรวจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงวัตถุประสงค์และพฤติกรรมในการใช้บัตรรายการ ของอาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อจะนำผลที่ได้ มาวิเคราะห์และใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินงานบัตรรายการของห้องสมุดใหม่ ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงกับห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ และห้องสมุดที่เขตกสาวิทยาแล้ว ผู้วิจัยคาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อห้องสมุดอื่น ๆ ที่ให้บริการ เพื่อการ เรียบการสอนและการวิจัยทางคานวิทยาศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องของควย